

Bruselj, 3. julij 2025
(OR. en)

11246/25

COMPET 685
IND 246
EMPL 352
SOC 500
ECOFIN 951
POLCOM 149
FIN 828
FISC 157
ENV 656
CLIMA 248
ENER 347
ATO 44
MAP 31
RECH 316
RC 43

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	2. julij 2025
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2025) 378 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Uresničevanje dogovora o čisti industriji I

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 378 final.

Priloga: COM(2025) 378 final

Bruselj, 2.7.2025
COM(2025) 378 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Uresničevanje dogovora o čisti industriji I

Uresničevanje dogovora o čisti industriji I

1. Uvod

Evropska komisija je v dogovoru o čisti industriji¹ predstavila konkretne ukrepe za dodatno spodbuditev razogljičenja in konkurenčnosti evropske industrije. Ukrepi so odgovor na poziv k oblikovanju pristopa, ki bi vzpostavil močne povezave med vsemi politikami Evropske unije, da se tako podpre ta dvojni cilj. Dokazujejo tudi zavezanost EU k reševanju izzivov, s katerimi se sooča naša industrija, kot so razlike med cenami energije v EU in njenih glavnih konkurentkah, počasno povpraševanje ali nelojalna svetovna konkurenca, hkrati pa so zagotovilo velikim in malim podjetjem ter vlagateljem, da bo Evropa do leta 2050 postala podnebno nevtrarno gospodarstvo, pri čemer se bodo upoštevali pravičnost, tehnološka nevtralnost in stroškovna učinkovitost, zagotovil pravičen prehod in okrepila okoljska trajnostnost. Z vlaganjem v razogljičenje se bo povečala konkurenčnost evropskega gospodarstva, okrepili njegova gospodarska in energetska odpornost in varnost ter ustvarila stabilna delovna mesta, ki bodo kljubovala izzivom prihodnosti.

Sredi svetovne tekme za doseganje neto ničelnih emisij bo dogovor o čisti industriji EU tudi omogočil, da prevzame vodstvo pri razvoju trgov čistih tehnologij v prihodnosti. Po podatkih Mednarodne agencije za energijo naj bi se svetovni trg prvih šestih množično proizvajanih tehnologij za čisto energijo² do leta 2035 povečal na več kot 2 bilijona USD, kar je blizu povprečne vrednosti svetovnega trga surove nafte v zadnjih letih³. Medtem se pričakuje, da bo trgovina s čisto tehnologijo do leta 2035 dosegla vrednost 575 milijard USD. Po ugotovitvah najnovejšega poročila Evropske investicijske banke o naložbah⁴ se močni položaj Evrope v trgovini in pri inovacijah na področju čistih tehnologij izplača. Evropski izvoz nizkoogljičnih tehnologij se je na primer od leta 2017 povečal za 65 % v primerjavi z 79 % za Kitajsko in le 22 % za Združene države Amerike. EU mora to konkurenčno prednost ohraniti in jo še utrditi.

Da bi industrija ohranila ta močni položaj, potrebuje predvidljivost glede smeri razvoja Evrope, tj. potrebuje regulativni okvir, ki bo čim bolj zmanjšal nepotrebno birokracijo, ter hitro in učinkovito izvajanje vseh predlaganih ukrepov. Razogljičenje in ponovna industrializacija sta dve plati iste medalje, zato brez močne in odporne evropske industrijske baze ni verodostojne poti k razogljičenju. Zaradi tega to sporočilo skupaj s predlogom za spremembo evropskih podnebnih pravil, ki določa podnebni cilj za leto 2040 in pri tem zagotavlja potrebno prožnost, kaže, da se je izvajanje že začelo. Le nekaj mesecev po predstavitvi dogovora o čisti industriji uresničujemo prvi val ukrepov, s katerimi dejavno podpiramo industrijo pri tem ključnem prehodu, da bi okrepili evropsko industrijsko bazo, vzdrževali enake konkurenčne pogoje na svetovni ravni in ustvarili nove priložnosti za inovacije.

Napredek je bil dosežen pri vseh šestih glavnih poslovnih dejavnikih, opredeljenih v dogovoru o čisti industriji. Ukrepi odražajo ravnovesje med podpiranjem ambicioznih ciljev dogovora o čisti industriji in ohranjanjem enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu, tako da lahko države članice zagotavljajo ciljno usmerjeno finančno podporo za prizadevanja za razogljičenje in izgradnjo neodvisnih vrednostnih verig za čiste tehnologije, kjer je to potrebno, brez neupravičenega izkrivljanja konkurence. Državam članicam tudi dovoljujejo, da z davčnimi spodbudami spodbudijo zasebne

¹ COM(2025) 85 final.

² Fotovoltaične naprave, vetrne turbine, električni avtomobili, baterije, elektrolizatorji in toplotne črpalke.

³ Mednarodna agencija za energijo: Energy Technology Perspectives 2024 (Perspektive na področju energetske tehnologije iz leta 2024), oktober 2024.

⁴ Evropska investicijska banka, Investment Report 2024/2025: Innovation, integration and simplification in Europe (Poročilo o naložbah za obdobje 2024–2025 – inovacije, integracija in poenostavitev v Evropi), 2025.

naložbe v projekte razogljičenja, kar bo omogočilo hiter prehod na čist in cenovno dostopen evropski energetski sistem.

Komisija je vzporedno s tem nadaljevala sodelovanje z deležniki. Od sprejetja dogovora o čisti industriji so bili na podlagi strateških dialogov o prihodnosti avtomobilske industrije in prihodnosti evropske jeklarske industrije sprejeti namenski akcijski načrti⁵, ki vsebujejo konkretne sektorske ukrepe, namenjene ohranitvi konkurenčne prednosti Evrope. Komisija je v pripravah na akt o krožnem gospodarstvu organizirala tudi dialog o čisti industriji za krožno gospodarstvo. Na podlagi dialogov s farmacevtsko in kemijsko industrijo bo predstavila dodatne ukrepe, ki bodo obravnavali vprašanja, specifična za ta sektorja.

Vendar prizadevanja za krepitev odpornosti in konkurenčnosti naše industrije presegajo dogovor o čisti industriji. Cilje dogovora med drugim krepijo strategija enotnega trga, strategija za unijo prihrankov in naložb, strategija za odpornost v zvezi z vodo, sporočilo o uniji spretnosti, ki ga spremljata akcijski načrt za temeljne spretnosti ter strateški načrt za izobraževanje na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, ter strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi. Te dodatno krepijo štirje zbirni svežnji za poenostavitev, katerih namen je zmanjšati regulativno breme.

Komisija bo v prihodnjih tednih in mesecih odločno pospešila izvajanje preostalih ukrepov iz dogovora o čisti industriji.

2. Prvi sveženj izvedenih ukrepov na podlagi dogovora o čisti industriji

Ključni element za uresničitev ambicij in doseganje ciljev dogovora o čisti industriji je novi okvir za državno pomoč v okviru dogovora o čisti industriji, ki ga je Komisija sprejela 25. junija. Odobritev pomoči v višini več kot 85 milijard EUR do junija 2025 v „prehodnih“ oddelkih začasnega okvira za krizne razmere in prehod kaže, da lahko poenostavljena pravila o državni pomoči povečajo pripravljenost držav članic za uporabo državne pomoči za cilje zelenega prehoda, pa tudi njen obseg. Poleg tega dejstvo, da je večina držav članic že začela izvajati ukrepe za pospešitev čistega prehoda na podlagi začasnega okvira za krizne razmere in prehod, poudarja pridobljene praktične izkušnje in potrebo po stabilnem, dolgoročnem okviru, s katerim bi se nadomestil začasni okvir in nadaljevala podpora razogljičenju industrije.

Novi okvir za državno pomoč dodatno poenostavlja in pospešuje postopek, po katerem države članice dodeljujejo pomoč, saj zagotavlja jasnejša in prožnejša merila za presojo ukrepov državne pomoči, ponuja daljše obdobje načrtovanja ter povečuje predvidljivost in varnost za naložbe podjetij. V skladu s cilji dogovora o čisti industriji okvir zajema vsa industrijska podjetja, s poudarkom na energetsko intenzivnih panogah in sektorju čistih tehnologij, ter uvaja ukrepe pomoči za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov, naložbe v razogljičenje industrije in proizvodne zmogljivosti za čiste tehnologije. Države članice bodo lahko pomagale pri financiranju širitve proizvodnje čistih tehnologij v Evropi z uporabo recikliranih in primarnih vhodnih materialov, kar bo prispevalo h krepitvi odpornosti evropskih dobavnih verig. Državam članicam bo novi okvir poleg tega omogočil, da v zameno za naložbe v razogljičenje znižajo stroške električne energije energetsko intenzivnih uporabnikov, ki poslujejo v panogah, pri katerih obstaja tveganje premestitve izven Unije v države, v katerih ni okoljskih predpisov ali so ti manj ambiciozni. Novi okvir spodbuja privabljanje zasebnih sredstev z zmanjšanjem tveganosti naložb v projekte, ki so usklajeni s cilji dogovora o čisti industriji.

⁵ COM(2025) 96 final in COM(2025) 125 final.

Poleg tega nova pravila prispevajo k ustvarjanju vodilnih trgov za čiste proizvode ter omogočajo lažje kombiniranje financiranja iz sklada za inovacije in nacionalnega financiranja, saj lahko države članice na njihovi podlagi odobrijo državno pomoč za podporo projektom, ki so v okviru navedenega sklada prejeli pečat suverenosti. Novi okvir za državno pomoč dopolnjuje pravila o državni pomoči, ki ostajajo v celoti na voljo in zajemajo tudi druge ukrepe, ki bodo prispevali k uresničevanju dogovora o čisti industriji. Ukrepe, ki proizvajalce čistih tehnologij, kot so baterije, podpirajo pri doseganju učinkovitega obsega, lahko države članice prigrasijo na podlagi veljavnih pravil o državni pomoči. Proizvajalci čistih tehnologij bi morali biti pod običajnimi tržnimi pogoji sposobni svoje stroške poslovanja kriti brez nadaljnje javne podpore. Komisija je pripravljena državam članicam pomagati pri opredelitvi ustreznih načinov, na katere se lahko javna podpora, ki odpravlja nedelovanje trga ter ki je potrebna, sorazmerna in ne izkrivlja neupravičeno konkurence in trgovine na enotnem trgu, oblikuje na podlagi pravil o državni pomoči ali pa brez državne pomoči.

Komisija bo v skladu z napovedjo v dogovoru o čisti industriji v okviru pregleda uredbe o splošnih skupinskih izjemah ocenila, ali in kako bi bilo mogoče posodobiti pravila o državni pomoči, da bi zagotavljala boljše spodbude industriji za vlaganje v izpopolnjevanje, preusposabljanje, kakovostna delovna mesta ter zaposlovanje delavcev in delavk za pravičen prehod. Zlasti bo proučila pravila v zvezi s pomočjo socialnim podjetjem in zaposlovanju prikrajšanih delavcev. V zvezi s tem bo Komisija pripravila namenska navodila, ki bodo državam članicam v pomoč pri oblikovanju ukrepov državne pomoči za socialno podporo in socialne naložbe. Taka podpora se v številnih primerih ne šteje za pomoč ali skupinsko izjemo na podlagi uredbe o splošnih skupinskih izjemah.

Danes sprejeto priporočilo Komisije o davčnih spodbudah, vzporedno z novim okvirom za državno pomoč, **spodbuja naložbe v čiste tehnologije in razogljichenje industrije z ukrepi, kot so pospešena amortizacija in davčni dobropisi**. To bo učinkovito zmanjšalo finančne ovire za podjetja, ki vlagajo v trajnostnost, in okrepilo vodilne trge za razogljichenje proizvode. Komisija želi z zavzemanjem za velikodušno pospešeno amortizacijo do takojšnjega priznavanja stroškov ter prožne in vračljive davčne dobropise podjetjem zagotoviti gotovost in pravočasno podporo.

Naš energetski sistem je bistven za zagotavljanje pravih pogojev za razogljichenje našega gospodarstva. Za razogljichenje energetskega sistema do leta 2040 so potrebne vse brezogljicne in nizkoogljicne energetske rešitve, kot so obnovljivi viri energije, jedrska energija, energijska učinkovitost, shranjevanje, zajemanje, uporaba in skladiščenje ogljika, odvzemi ogljika, geotermalna in hidroenergija ter vse druge sedanje in prihodnje neto ničelne energetske tehnologije, kot tudi krepitev zmogljivosti omrežij in zmogljivosti za shranjevanje. Da bi državam članicam in nacionalnim regulativnim organom zagotovila podlago za pospešitev prehoda na cenovno dostopen in prožnejši energetski sistem z dobro razvitimi omrežji in shranjevanjem, Komisija sprejema sveženj navodil. Ti dokumenti zajemajo **(i) inovativne tehnologije in oblike uvajanja energije iz obnovljivih virov, (ii) določitev namenskih območij za omrežno infrastrukturo in infrastrukturo za shranjevanje ter (iii) metodologije za oblikovanje omrežnin**. S podpiranjem uvajanja dodatnih projektov na področju čistih energij in omrežij bo izvajanje tega svežnja navodil koristilo tudi domači proizvodnji ustreznih čistih tehnologij v EU, pri katerih ima Evropa vodilno vlogo v svetu.

Navodila glede **inovativnih oblik tehnologij in oblik uvajanja energije iz obnovljivih virov podpirajo širitev obnovljivih virov energije in prispevajo k zniževanju stroškov naše oskrbe z energijo**. Odvisnost Evrope od uvoženih fosilnih goriv znatno prispeva k nestanovitnim in visokim stroškom oskrbe. EU lahko te stroške ublaži, če poveča obseg inovativnih obnovljivih virov energije in sprost neizkoriščen potencial (npr. agrovoltaika, plavajoče naprave za obnovljive vire energije, oceanska energija). Med letoma 2021 in 2023 so odjemalci električne energije v EU že prihranili

100 milijard EUR po zaslugi proizvodnje električne energije iz novonameščene sončne fotovoltaične in vetrne zmogljivosti⁶.

Navodila za določitev območij za omrežno infrastrukturo in območij za shranjevanje so zasnovana tako, da utrjujejo in pospešujejo širitev naših omrežij ter pospešujejo uvajanje rešitev za shranjevanje. To je ključno glede na pričakovano rast decentralizirane proizvodnje energije iz obnovljivih virov, vse večje povpraševanje po električni energiji in obstoječe omejitve elektroenergetskih omrežij, kot je potreba po priključitvi polnilne infrastrukture za električna vozila, kar prinaša koristi za shranjevanje in energetski sistem na splošno, ter potrebo po posodobitvi 40 % obstoječih omrežij. Poleg tega se zmogljivost za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov hitro povečuje, pri čemer je bilo samo leta 2024 dodanih za približno 78 GW zmogljivosti. Glede na to, da bi morala letna širitev zmogljivosti za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov do leta 2030 v povprečju doseči približno 100 GW, je treba znatno pospešiti postopke izdaje dovoljenj za projekte shranjevanja energije iz obnovljivih virov in omrežja, ki vključujejo energijo iz obnovljivih virov.

Tretje navodilo v zvezi z metodologijami za oblikovanje omrežnin spodbuja zasnovo omrežnin, namenjeno zniževanju skupnih stroškov sistema s povečanjem prožnosti in spodbud glede lokacije ter povečanjem učinkovitosti uporabe in upravljanja omrežja. Ta premik za spodbuditev sprememb vedenja je bistven za učinkovito upravljanje obdobj največje porabe na stroškovno učinkovit način. Omrežnine imajo lahko ključno vlogo, saj vse uporabnike sistema spodbujajo k optimizaciji vzorcev rabe. Usklajen pristop prinaša znatne koristi, vključno z zmanjšanjem stroškov upravljanja omrežja in drage prezasedenosti, izboljšanjem zmogljivosti omrežja za absorpcijo proizvodnje energije iz obnovljivih virov in omejitvijo potrebe po obsežnih okrepitvah omrežja na tisto, kar je potrebno. S tem se bodo znižali skupni stroški omrežja, ki jih odjemalci plačajo prek svojih računov za energijo, kar bo neposredno koristilo uporabnikom, ki prispevajo k povezovanju energetskega sistema.

Drugi izzivi, s katerimi se sooča industrija, vključujejo **izpostavljenost nelojalni mednarodni konkurenci** in regulativno breme. Od uvedbe sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) se tveganje selitve virov CO₂ učinkovito obvladuje z dodeljevanjem brezplačnih pravic sektorjem, ki so izpostavljeni temu tveganju. Brezplačne pravice za naprave, vključene v EU ETS, ki proizvajajo blago CBAM, se bodo med letoma 2026 in 2034 postopoma ukinile, vzporedno s postopnim uvajanjem finančnih obveznosti v okviru CBAM za uvoženo blago. Medtem ko CBAM obravnava tveganje selitve virov CO₂ pri proizvodnji blaga CBAM za EU, bi se lahko tveganje selitve virov CO₂ pri proizvodnji blaga CBAM za izvozne trge s postopnim opuščanjem brezplačnega dodeljevanja povečalo, dokler določene tretje države ne uvedejo enakovrednega oblikovanja cen ogljika. Različni sektorji CBAM pozivajo k nujnim **ukrepom za obravnavo selitve virov CO₂ pri izvozu.**

Kot je bilo napovedano v akcijskem načrtu za jeklo in kovine, je Komisija zato proučila možnosti za odpravo tega tveganja. Morebitne rešitve bi morale biti v celoti usklajene z okoljskimi cilji CBAM, hkrati pa spoštovati ustrezna pravila STO. Poleg tega bi ga bilo treba hitro izvajati, da se zagotovi pravna varnost in prepreči nepotrebno upravno breme. Zato namerava Komisija pripraviti poseben predlog z vključitvijo prihodkov, ustvarjenih s CBAM, ki bo razširjen, da bo podpora zajemala proizvodnjo, pri kateri obstaja tveganje selitve virov CO₂. To bi omogočilo, da se prizadetim

⁶ Mednarodna agencija za energijo (2023), Renewable Energy Market Update – June 2023 (Poročilo o trgu energije iz obnovljivih virov – junij 2023), IEA, Pariz <https://www.iea.org/reports/renewable-energy-market-update-june-2023>, Licenca: CC BY 4.0.

proizvajalcem zagotovi nadomestilo, sorazmerno s postopnim opuščanjem brezplačnih pravic, pod pogojem, da se zavežejo dolgoročnemu razogljičenju. Področje uporabe bo treba določiti na podlagi objektivnih meril. Ta shema bi se uporabljala za prvotno določeno obdobje s pregledom leta 2027. Predlog bi bil predložen do konca leta 2025 skupaj s predlogom razširitve CBAM na blago nižje v verigi in uvedbe ukrepov proti izogibanju in ne bo posegal v obstoječe predloge Komisije v zvezi z novimi viri lastnih sredstev za proračun EU. Namen te rešitve je zagotoviti enako obravnavo blaga CBAM, ne glede na to, ali je proizvedeno in prodano v EU, izvoženo iz EU v tretje države ali uvoženo v EU, da se ohrani skladnost s pravili STO. Komisija bo dodatno analizirala tveganje selitve virov CO₂ pri proizvodnji blaga CBAM za izvoz, da bi ustrezno zasnovala ukrep in se o teh načrtih posvetovala s sektorji CBAM pred predložitvijo predloga, ter pri tem upoštevala tudi specifične nacionalne okoliščine. V ta namen bo organiziran dialog na visoki ravni.

Še en ključen steber dogovora o čisti industriji je poenostavitev. Napredek je bil dosežen na številnih zakonodajnih področjih, na katerih je bil cilj zmanjšati regulativno breme in industriji omogočiti prehod na trajnostno gospodarstvo na bolj učinkovit in pragmatičen način. Cilj predloga za poenostavitev mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM), ki je bil sprejet februarja 2025 v okviru prvega zbirnega svežnja o trajnostnosti (Omnibus I), je zmanjšati birokracijo in zagotoviti nemoteno izvajanje CBAM, ko bo začel v celoti delovati januarja 2026. Predlog zlasti uvaja letni prag na podlagi mase 50 ton, ki iz obveznosti CBAM izvzema približno 90 % uvoznikov, hkrati pa zagotavlja, da je v področje uporabe CBAM zajetih 99 % emisij. V začetku tega meseca sta sozakonodajalca dosegla dogovor glede spremenjene uredbe, ki je skladen z glavnimi parametri predloga Komisije.

3. Že začeto delo na drugih področjih dogovora o čisti industriji

Poleg prvega sklopa konkretnih ukrepov v okviru dogovora o čisti industriji je bil opazen napredek dosežen na več področjih, povezanih s to strategijo. Izvajanje akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo je od njegovega sprejetja februarja 2025 napredovalo. Evropska komisija in poljsko predsedstvo Sveta Evropske unije sta 16. junija skupaj ustanovila **projektno skupino za energetske unije**. Projektna skupina bo obravnavala tehnične in regulativne ovire, ki preprečujejo dokončanje resnične energetske unije, in sicer s povečanjem uporabe in razvoja dobro medsebojno povezanih infrastruktur, odpravljanjem nacionalnih ovir za izdajo dovoljenj, povečanjem uvajanja shranjevanja oziroma skladiščenja in uporabe storitev za zagotavljanje prožnosti, izboljšanjem usklajevanja regionalnih in nacionalnih ukrepov ter ukrepov na ravni EU ter podpiranjem ključnih ukrepov za izvajanje akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo, na primer v zvezi z izdajanjem dovoljenj, obdavčitvijo in prožnostjo sistema.

Pri tem je ključno zagotoviti financiranje. Komisija in Evropska investicijska banka (EIB) sta v tesnem sodelovanju razvili nove finančne produkte, ki so upravičeni do sredstev programa InvestEU in zasnovani za zmanjšanje tveganosti naložb v zasebnem sektorju. EIB je 19. junija uvedla nove sheme za zagotavljanje posrednih jamstev za pogodbe o nakupu električne energije med razvijalci čiste energije in industrijo v višini 500 milijonov EUR. Namen te pobude je industriji omogočiti lažji dostop do stabilnejših cen energije in spodbuditi naložbe v nove projekte proizvodnje električne energije. Poleg tega je EIB uvedla drugo shemo posrednih jamstev za zmanjšanje tveganj, povezanih s proizvodnjo novih sestavnih delov omrežij (z uporabo modela, ki ga že uporablja za sektor vetrne energije), v višini 1,5 milijarde EUR; ta proizvodnja je bistvena za naraščajoče potrebe omrežij po vsej Evropi. Uvedla je tudi program TechEU za pomoč pri premostitvi vrzeli v financiranju

za podporo disruptivnim inovacijam, krepitev evropskih industrijskih zmogljivosti in podjetij v razširitveni fazi. Poleg tega povečuje finančno zmogljivost svežnja o vetrni energiji s 5 milijard EUR na 6,5 milijarde EUR in vzpostavlja nov jamstveni produkt za nastajajoče čiste tehnologije, ki razpolaga s posojili EIB v višini 250 milijonov EUR, ki jih bo podpiral program InvestEU.

Komisija je tudi na dobri poti, da do konca leta 2025 začne izvajati pilotni projekt za prihodnjo banko za razogljichenje industrije. Ta pilotni projekt s proračunom v višini 1 milijarde EUR bo v obliki dražbe, namenjene razogljichenju industrijske procesne toplote z elektrifikacijo in neposredno toploto iz obnovljivih virov (kot sta sončna toplotna ali geotermalna energija). Koristil bo podjetjem v različnih industrijskih sektorjih, vključno s srednjimi podjetji. Pripravlja pot banki za razogljichenje industrije, saj podpira projekte, pri katerih je metrika zmanjšanje emisij ogljika. Aprila se je v pomembnem posvetovanju z deležniki pokazala močna podpora industrije tej pobudi. Komisija je nato objavila osnutek dražbenih pogojev za posvetovanje.

Komisija je sprejela tudi prva dva seznama strateških projektov, ki se bodo podpirali v okviru akta o kritičnih surovinah. Zajemata projekte v EU in tretjih državah. Izbrani projekti vključujejo najrazličnejše strateške materiale in člene vrednostne verige ter bodo prispevali k zanesljivi oskrbi EU s strateškimi surovinami. Da bi zagotovili njihovo pravočasno izvedbo, bodo projekti prejeli podporo za spodbujanje javnih in zasebnih naložb, poleg tega pa bo omogočeno pospešeno izdajanje dovoljenj za projekte v EU.

Nadaljnji razvoj vodilnih trgov je ključna prednostna naloga dogovora o čisti industriji. Komisija je 6. aprila sprejela **delovni načrt za obdobje 2025–2030 za uredbo o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke in uredbo o označevanju energijske učinkovitosti.** Načrt vsebuje seznam izdelkov, ki bi jih bilo treba prednostno obravnavati, kot sta jeklo in aluminij, da bi v naslednjih petih letih uvedli zahteve za okoljsko primerno zasnovo in označevanje energijske učinkovitosti. S tem naj bi spodbudili uporabo trajnostnih, popravljivih, krožnih in energijsko učinkovitih izdelkov po vsej Evropi. Ko bodo harmonizirane zahteve glede trajnostnosti izdelkov na ravni EU ustrezno zasnovane, bodo okrepile enotni trg, preprečile ovire v trgovini, izboljšale enake konkurenčne pogoje in informacije za potrošnike ter zmanjšale upravno breme.

Komisija je v okviru strateškega dialoga o prihodnosti avtomobilske industrije, ki je potekal v prvem četrtletju 2025, in kot je bilo napovedano v industrijskem akcijskem načrtu za evropski avtomobilski sektor z dne 5. marca 2025, predlagala **prožnost za avtomobilski sektor**, da bi bilo mogoče izpolniti cilje za leto 2025 glede prodaje vozniških vozil, in sicer s ciljno usmerjeno spremembo Uredbe (EU) 2019/631, ki sta jo sprejela sozakonodajalca. To proizvajalcem zagotavlja dodatno prožnost v zvezi z njihovimi obveznostmi glede skladnosti, saj za leta 2025, 2026 in 2027 namesto letnega omogoča triletno obdobje skladnosti. Ciljno usmerjena sprememba uvaja tako dodatno prožnost za proizvajalce, hkrati pa ohranja raven ambicij cilja zmanjšanja emisij. Namen tega je podpreti naložbe v čisti prehod in obenem ohraniti skupne podnebne ambicije. Komisija je 5. marca posodobila tudi Evropski seznam odpadkov, da bi dlje zadržali baterije in njihove kritične surovine v gospodarstvu.

Z instrumentom za infrastrukturo za alternativna goriva v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope je bilo za obdobje 2025–2026 na razpolago danih 570 milijonov EUR za vzpostavitev polnilne infrastrukture, s poudarkom na težkih gospodarskih vozilih. Drugi presečni datum, tj. 11. junij 2025, je zajemal 25 predlogov projektov s skupnimi stroški naložb v višini 665 milijonov EUR. Skupno je bilo za projekte polnilne infrastrukture za električna vozila zahtevanih približno 287 milijonov EUR sredstev EU; od tega 245 milijonov EUR za posebno polnilno infrastrukturo za težka gospodarska vozila.

Kar zadeva zunanjo razsežnost, je Komisija na vrhu EU-Južna Afrika 13. marca 2025 začela pogajanja o prvem partnerstvu za čisto trgovino in naložbe z Južno Afriko. Partnerstvo se razvija v sodelovanju s ključnimi strateškimi partnerji, da bi se učinkovito upravljala strateška odvisnost in okrepila vloga EU v ključnih globalnih vrednostnih verigah. Komisija in Južna Afrika sta se zavezali, da si bosta prizadevali za sporazum v podporo razvoju strateških, čistejših vrednostnih verig za surovine. To vključuje osredotočanje na lokalno bogatenje mineralov, energijo iz obnovljivih virov in nizkoogljično energijo (vključno z varnim in trajnostnim nizkoogljičnim vodikom) ter čisto tehnologijo, in sicer z izboljšanjem pogojev za vzajemno koristne naložbe. Poleg tega je Komisija na vrhu napovedala naložbeni sveženj v okviru strategije Global Gateway v višini 4,7 milijarde EUR; od tega se bo 4,4 milijarde EUR vložilo v projekte, ki podpirajo čist in pravičen energetski prehod v državi. Komisija namerava pokazati odločilen napredek pri partnerstvu za čisto trgovino in naložbe z Južno Afriko pred vrhom skupine G20 v Johannesburgu, ki bo 22. in 23. novembra 2025.

Komisija je poleg tega **zaostrila zaščitni ukrep za jeklo**, da bi jeklarsko industrijo EU zaščitila pred naraščajočim uvozom, s čimer je izpolnila akcijski načrt EU za jeklo in kovine. Večina prilagoditev je začela veljati 1. aprila, spremembe v zvezi s počasnejšo liberalizacijo in odpravo prenosa neporabljenih količin pa bodo začele veljati 1. julija 2025. Glede na to, da se bo zaščitni ukrep pravno iztekel 30. junija 2026, bo Komisija septembra 2025 predlagala dolgoročni ukrep za jeklo, ki bo zagotovil visoko učinkovito raven zaščite jeklarskega sektorja EU po juniju 2026. To je še posebej pomembno zaradi povišanih tarif ZDA na aluminij in jeklo, kar še poslabšuje že tako težki položaj teh panog.

Krepitev **krožnosti** je pomembna pot k **razogljičenju kovinske industrije in njeni konkurenčnosti**. Vendar se količina odpadnih kovin, ki se v EU uporabijo za recikliranje, zmanjšuje zaradi manjšega povpraševanja industrije EU po njih in ker je mogoče za odpadne kovine v tretjih državah iztržiti več. Kot prvi korak k obrnitvi tega trenda je Komisija omogočila javni dostop do ustreznih podatkov iz podatkovne zbirke carinskega nadzora. Podoben ukrep je bil nedavno sprejet v sektorju kemikalij. Ta pobuda je del širšega mehanizma za spremljanje uvoza in izvoza aluminija, bakra in jekla, ki bo izboljšal razpoložljivost tržnih informacij, kar bo spodbudilo krožne prakse in olajšalo sprejemanje trgovinskih ukrepov, da se zagotovi zadostna razpoložljivost odpadnih kovin v EU, kot je potrebno. Najprej bodo sprejeti ukrepi za aluminij. Komisija si bo prizadevala tudi za povečanje povpraševanja po recikliranih izdelkih.

V dogovoru o čisti industriji in industrijskem akcijskem načrtu za evropski avtomobilski sektor je bilo napovedano, da bo Komisija predlagala **pogoje za tuje naložbe**, natančneje naložbe v avtomobilski sektor, vključno s sestavnimi deli, pri čemer bo takojšnja prednostna naloga dobavna veriga baterij. Komisija bo v aktu o pospeševanju razogljičenja industrije in v morebitnih drugih pobudah predlagala posebne pogoje za merila odpornosti in trajnostnosti.

Komisija bo v tesnem posvetovanju z deležniki iz industrije in državami članicami predlagala ukrepe, ki bodo zagotovili, da bodo tuje naložbe v EU bolj prispevale k dolgoročni konkurenčnosti industrije EU, njeni tehnološki prednosti in gospodarski odpornosti ter ustvarjanju kakovostnih delovnih mest v EU. Pri projektih, ki vključujejo tuje naložbe, zlasti kadar so povezani tudi z javnim financiranjem, bi lahko na primer države članice skupaj razmislile o pogojih, kot so lastništvo opreme, vložki z izvorom iz EU, zaposlovanje osebja v EU, potreba po skupnih podjetjih ali prenosih intelektualne lastnine, začevši z nekaterimi strateškimi sektorji, kot sta avtomobilska industrija ali proizvodnja energije iz obnovljivih virov.

Komisija namerava zlasti v zvezi z avtomobilskim sektorjem z državami članicami in ustreznimi deležniki razpravljati o tem, kako čim bolj povečati dodano vrednost vhodnih naložb ter preprečiti tekmovanje v zniževanju standardov in razdrobljenost notranjega trga. Taki pogoji bodo podlaga za sodelovanje s ključnimi mednarodnimi partnerji z znatnimi naložbami v EU, zlasti v obnovljive vire energije in dobavno verigo avtomobilske industrije.

Komisija bo v kratkem predlagala **sveženj o kemikalijah**, ki bo med drugim vključeval **akcijski načrt za kemično industrijo EU in omnibus za kemikalije**. Akcijski načrt bo vseboval konkretne ukrepe za povečanje svetovne konkurenčnosti evropskega sektorja kemikalij, tudi za MSP, in okrepitev njegove proizvodne baze z ukrepanjem na ključnih področjih, kot so kritična proizvodnja, cena energije ter podpora inovacijam in razogljičenju.

Kot je bilo napovedano v dogovoru o čisti industriji, je **Komisija vzpostavila podporno vozlišče za pomembne projekte skupnega evropskega interesa, da bi pospešila zasnovo novih pomembnih projektov skupnega evropskega interesa**. Komisija trenutno nudi podporo več državam članicam pri pospeševanju zasnove novih pomembnih projektov skupnega evropskega interesa, ki jih je novembra 2024 in marca 2025 potrdil skupni evropski forum o pomembnih projektih skupnega evropskega interesa. Delo v zvezi s pomembnim projektom skupnega evropskega interesa za napredne krožne materiale in pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa za inovativne jedrske tehnologije bo zlasti prispevalo k pospešitvi izpolnjevanja ciljev dogovora o čisti industriji.

Komisija je 13. junija 2025 sprejela tudi **usmeritveni jedrski program (PINC)**. Program zagotavlja posodobljen pregled potreb po naložbah v jedrsko energijo v EU in dobre prakse pri uporabi modelov financiranja za učinkovite naložbene načrte. Za uresničitev načrtov držav članic v zvezi z jedrsko energijo bodo do leta 2050 potrebne znatne naložbe v višini približno 241 milijard EUR tako za podaljšanje življenjske dobe obstoječih reaktorjev kot za gradnjo novih velikih reaktorjev. Za dolgoročnejšo prihodnost so potrebne dodatne naložbe v male modularne reaktorje, napredne modularne reaktorje in mikroreaktorje ter fuzijsko energijo.

V okviru dogovora o čisti industriji so bili sprejeti tudi pomembni ukrepi za izboljšanje **spretnosti in kakovosti delovnih mest** v EU. 5. marca 2025 je bilo sprejeto sporočilo o uniji spretnosti, v katerem so bile predstavljene ključne pobude, kot sta evropski odbor na visoki ravni za spretnosti in opazovalnica za zbiranje podatkov o spretnostih, hkrati pa so bile okrepljene obstoječe pobude za izpopolnjevanje in preusposabljanje. Poleg tega je Komisija začela posvetovanja s socialnimi partnerji za pripravo načrta za kakovostna delovna mesta, pri čemer je bil poudarek na podpori procesom prestrukturiranja in pravičnim preходом, v okviru vmesnega pregleda kohezijske politike pa je predlagala ciljno usmerjene spremembe Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji in Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), da bi pospešila in okrepila podporo delavcem, ki jim grozi izguba delovnega mesta zaradi prestrukturiranja, povezanega z razogljičenjem.

Vmesni pregled kohezijske politike, ki ga je Komisija predlagala aprila, bo državam članicam in regijam omogočil, da prek svojih programov okrepijo konkurenčnost Evrope in odpravijo vrzel v inovacijah. Medtem ko o predlogu še potekajo pogajanja v postopku soodločanja, Komisija z zanimanjem pričakuje ambiciozen končni izid. V tem okviru bi bila podpora iz Evropskega sklada za regionalni razvoj omogočena velikim podjetjem, kadar prispevajo k pomembnemu projektu skupnega evropskega interesa ali poslujejo na kritičnih področjih, kot so obramba, strateške tehnologije in razogljičenje. Poleg tega bo podpiral energetski prehod s spodbujanjem energetskih povezovalnih daljnovodov (kopenski in podmorski kabli, ki povezujejo elektroenergetske sisteme sosednjih držav) in vzpostavitev polnilne infrastrukture. Naložbe v cenovno dostopna energijsko učinkovita

stanovanja, trajnostno gospodarjenje z vodo in inovacije, ki prispevajo k ciljem platforme STEP, bodo okrepile tudi čisto industrijsko bazo v regijah. Komisija je kot finančno spodbudo za naložbe v strateške prednostne naloge predlagala, da se državam članicam in regijam omogoči, da izkoristijo 30 % predhodnega financiranja v letu 2026 in višje stopnje sofinanciranja za projekte, pripravljene v okviru strateških prednostnih nalog.

3. Zaključek

Uspešno izvajanje dogovora o čisti industriji je odvisno od zaveze držav članic in njihovih organov, da bodo učinkovito izvajali ukrepe iz dogovora.

Komisija ostaja neomajno zavezana uresničevanju dogovora o čisti industriji in zagotavljanju, da bo razogljičenje gonilo konkurenčnosti in blaginje Evrope, tudi s predlogom vmesnega cilja za leto 2040 na poti k podnebni nevtralnosti do leta 2050. Preostale ukrepe v okviru dogovora o čisti industriji bo zagotovila z vrsto svežnjev, ki se načrtujejo za drugo polovico leta 2025. Vsak sveženj bo prilagojen posebnim vidikom ciljev dogovora o čisti industriji, s čimer se bodo okrepila skupna prizadevanja za povečanje industrijske konkurenčnosti Evrope in napredek pri doseganju ciljev EU glede razogljičenja.